

Mossfloran på Koster

Henrik Weibull

2011

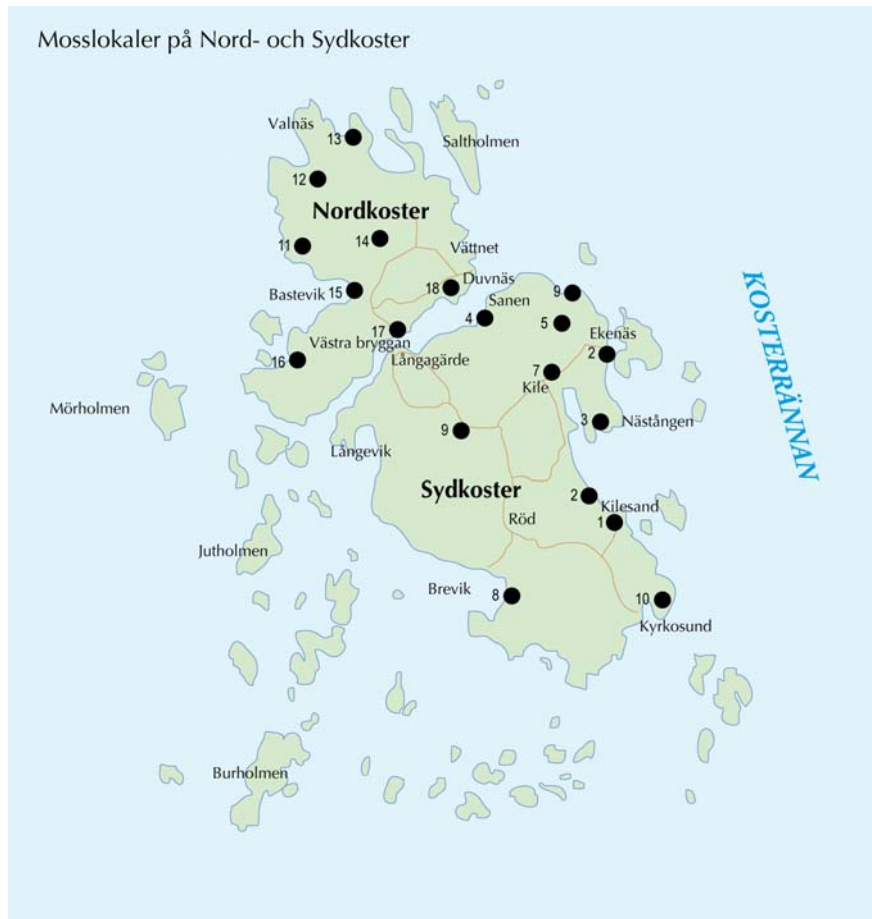
Noteringarna nedan baseras på ca en veckas fältarbete på Nord- och Sydkoster under 2007. Sammanlagt besöktes 34 olika miljöer fördelade på 18 olika lokaler (se karta nedan). Samtliga arter registrerades. I förteckningen anges alla påträffade arter med punktmarkeringar för ovanliga, skyddsvärda eller rödlistade arter (Gärdenfors 2010). Totalt påträffades 182 arter av vilka fem är rödlistade. Bland de rödlistade mossor som förekommer är kustgrimmia *Grimmia decipiens* den vanligaste. På Koster finns också några mossarter som har utpräglad nordlig utbredning i Sverige, bland andra sipperblindia *Blindia acuta*, trindmossa *Myurella julacea* och masknicka *Anomobryum julaceum*. En värdefull mossmiljö är de öppna och periodvis översilade hållarna med grunda, tidvis uttorkade hållkar. Särskilt intressant blir miljön om det finns kalkpåverkan från skalgrus eller lättvittrat berg till exempel amfibolit. Storsporsmossa *Archidium alternifolium*, stor rosettmossa *Riccia beyrichiana*, skör kalkmossa *Tortella fragilis*, trindmossa *Myurella julacea*, masknicka *Anomobryum julaceum*, sipperblindia *Blindia acuta*, sågdagmossa *Ephemerum serratum*, trubbgrimmia *Grimmia unicolor* och trådkällmossa *Philonotis caespitosa* är typiska arter i naturtypen. På mer översilade hållar med skalgrus förekommer rikkärrsarter som kalkkammossa *Ctenidium molluscum*, klotuffmossa *Palustriella falcata*, korvskorpionmossa *Scorpidium scorpioides* och späd skorpionmossa *Scorpidium cossonii*.

På eller intill hållar med skalgrus eller av diabas är även den torrare jorden ibland tillräckligt kalkrik för arter som murlansmossa *Didymodon vinealis* och strandkalkmossa *Tortella flavovirens*. Torra exponerade hållar av svårvittrade silikatberg är mycket vanliga i området, men de är ofta helt fria från mossor. På silikathållar, som fått ta emot näringsämnen i form av damm från grusvägar eller åkrar, förekommer ibland stjärnkakmossa *Hedwigia stellata* och den rödlistade kustgrimmian *Grimmia decipiens*.

Havsstrandängarna är intressanta mosslokaler, det visar inte minst fyndet av strandtuss *Tortula randii*. Strandtuss är den mest sällsynta mossarten som förekommer på Kosteröarna, och kanske den mest sällsynta art som överhuvudtaget finns i Kosterområdet. Den förekommer enbart på tre lokaler i Sverige, två i Skåne och så en nyfunnen lokal på Dunnaslätten på Nordkoster. Den har tidigare noterats från Sydkoster (Hattviken), men är sannolikt försvunnen från denna lokal. Utanför Sverige är strandtussen enbart känd från Lettland (försvunnen enligt rödlista), Estland (försvunnen enligt rödlista), Polen och Ukraina samt från enstaka platser i östra Nordamerika samt på Kamtjatka. Strandtuss växer på fin sandjord nära havet och det skall vara ganska hårt betat med en del trampskador för att arten ska kunna överleva. De relativt stora sporererna antyder att arten inte är vindspridd och sporspridning sker sannolikt i första hand sker lokalt. Strandtuss hotas främst av igenväxning på grund av minskad hävd. Den mycket begränsade världsutbredningen innebär att arten står på gränsen till total utrotning.

Hårnervmossan *Campylopus introflexus* förekommer också rikligt på Kosteröarna. Arten förekommer naturligt på södra halvklottet, men upptäcktes 1941 i Storbritannien och har sedan dess spritt sig explosionsartat. 1976 noterades den för första gången i Sverige (Halland) och idag förekommer den ända

upp till Stockholms skärgård. Den växer på naken jord med lågt pH, är torktålig, lättspredd och mycket konkurrenskraftig. På Koster växer hårnervmossa även på fuktig och till och med blöt jord, vilket åtminstone tidigare har varit ovanligt. Det är oroväckande eftersom arten är så konkurrenskraftig och därmed kan vara ett hot mot den inhemska mossfloran även i fuktiga miljöer.

Inventerade mosslokaler på Koster.

- Lokal 1 – Kilesand
- Lokal 2 – Ekenäs hamn till Hattviken
- Lokal 3 – Nästången
- Lokal 4 – Sanen, torräng och lövskog
- Lokal 5 – Ekenäs lövskogar
- Lokal 6 – Kile med omgivning
- Lokal 7 – Valfjäll med omgivning
- Lokal 8 – Brevik
- Lokal 9 – Ekenäs – Rörvik
- Lokal 10 – Berget öster Kyrkosund
- Lokal 11 – Basteviken – Skumbuktarna
- Lokal 12 – Valnäs tjärne och ovanliggande myrmarker
- Lokal 13 – Hasselvikarna, Norrevikarna, m m
- Lokal 14 – Kosterbonden
- Lokal 15 – Basteviken
- Lokal 16 – Björnsängen (vik)
- Lokal 17 – Västra Bryggan
- Lokal 18 – Duvnäsberget och Dunnslättan

Levermossor

	1	2	3	4	8	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
<i>Aneura pinguis</i> fetbålmossa									•									
<i>Barbilophozia barbata</i> lundlummermossa																		
<i>Calyptogeia integristipula</i> skogssäckmossa																		
<i>Calyptogeia muelleriana</i> sumpsäckmossa																		
<i>Cephalozia bicuspidata</i> jordträdmossa																		
<i>Cephalozia connivens</i> franstrådmossa																		
<i>Cephalozia divaricata</i> mikromossa																		
<i>Cephalozia hampeana</i> sumpmikromossa						•												
<i>Fossombronia foveolata</i> strandbronia																		•
<i>Frullania dilatata</i> hjälmfrullania						•												
<i>Frullania tamarisci</i> klippfrullania					•	•			•	•								•
<i>Gymnocolea inflata</i> päronsvepemossa																		
<i>Lophozia excisa</i> hedflikmossa		•	•															
<i>Marchantia polymorpha</i> lungmossa																		
<i>Metzgeria furcata</i> bandmossa							•											
<i>Mylia anomala</i> myrmylia											•							
<i>Plagiochila porelloides</i> liten bräkenmossa																		
<i>Porella platyphylla</i> trädporella					•		•											
<i>Ptilidium ciliare</i> stor fransmossa																		
<i>Radula complanata</i> samboradula						•												
<i>Riccardia latifrons</i> handbålmossa																		
<i>Riccia beyrichiana</i> stor rosettmossa	•	•	•							•					•			•
<i>Riccia sorocarpa</i> vanlig rosettmossa	•	•																

Bladmossor

	1	2	3	4	8	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
<i>Abietinella abietina</i> gruskammossa	•																	
<i>Amblystegium serpens</i> späd krypmossa						•												
<i>Amphidium mougeotii</i> kuddtrattmossa						•												
<i>Andreaea rothii</i> nervsotmossa									•									
<i>Andreaea rupestris</i> sotmossa																		
<i>Anomobryum julaceum</i> masknicka						•												
<i>Anomodon viticulosus</i> grov baronmossa									•									
<i>Antitrichia curtipendula</i> fällmossa					•	•	•											•
<i>Archidium alternifolium</i> storsporsmossa	•	•								•		•			•			•
<i>Atrichum undulatum</i> vågig sågmossa																		
<i>Barbula convoluta</i> liten neonmossa	•	•																
<i>Barbula unguiculata</i> stor neonmossa						•												
<i>Blindia acuta</i> sipperblindia									•									
<i>Brachythecium albicans</i> blek gräsmossa																		
<i>Brachythecium mildeanum</i> lergräsmossa						•												
<i>Brachythecium rivulare</i> källgräsmossa												•	•					
<i>Brachythecium rutabulum</i> stor gräsmossa																		
<i>Brachythecium salebrosum</i> skogsgräsmossa																		
<i>Bryoerythrophyllum recurvirostrum</i> rödfotmossa	•																	
<i>Bryum alpinum</i> kopparbryum	•	•										•			•			
<i>Bryum argenteum</i> silverbryum																		
<i>Bryum caespiticium</i> murbryum																		
<i>Bryum capillare</i> skruvbryum																		
<i>Bryum dichotomum</i> kornbryum																		
<i>Bryum elegans</i> praktbryum	•	•																
<i>Bryum pallens</i> skär bryum																		
<i>Bryum pseudotriquetrum</i> kärrbryum																		

<i>Bryum rubens</i> åkerbryum	.								
<i>Calliergonella cuspidata</i> spjutmossa									
<i>Calliergonella lindbergii</i> krokspjutmossa	.								
<i>Campylium protensum</i> sumpspärrmossa						.			
<i>Campylium stellatum</i> guldspärrmossa				
<i>Campylopus introflexus</i> härnervmossa	.					.	.		
<i>Cirriphyllum crassinervium</i> gul hågräsmossa		.							
<i>Cirriphyllum piliferum</i> hågräsmossa									
<i>Climacium dendroides</i> palmmossa									
<i>Cratoneuron filicinum</i> källtuffmossa									
<i>Ctenidium molluscum</i> kalkkammossa							.		
<i>Cynodontium strumiferum</i> strumamossa									
<i>Dicranella cerviculata</i> myrsmaragdmossa									
<i>Dicranella heteromalla</i> smaragdmossa									
<i>Dicranella staphylina</i> åkerjordmossa	.								
<i>Dicranoweisia cirrata</i> kustsnurrmossa		.							
<i>Dicranum majus</i> stor kvastmossa									
<i>Dicranum montanum</i> stubbkvastmossa									
<i>Dicranum scoparium</i> kvastmossa									
<i>Didymodon fallax</i> kalklansmossa	.								
<i>Didymodon vinealis</i> murlansmossa VU	.								
<i>Distichium capillaceum</i> planmossa	.								
<i>Ditrichum flexicaule</i> plyschmossa
<i>Drepanocladus aduncus</i> lerkrokkmossa									
<i>Drepanocladus polygamus</i> spärrkrokkmossa									
<i>Encalypta streptocarpa</i> stor klockmossa	.	.							
<i>Ephemerum serratum</i> sågdagmossa	.								
<i>Eurhynchium striatum</i> skuggsprötmossa		.				.			
<i>Fissidens adiantoides</i> stor fickmossa	.								
<i>Fissidens osmundoides</i> bräkenfickmossa									
<i>Funaria hygrometrica</i> spåmossa	.								
<i>Grimmia decipiens</i> kustgrimmia NT
<i>Grimmia hartmanii</i> skogsgrimmia		.							
<i>Grimmia montana</i> solgrimmia				.	.				.
<i>Grimmia muehlenbeckii</i> blockgrimmia									
<i>Grimmia ovalis</i> hållgrimmia
<i>Grimmia pulvinata</i> hågrimmia
<i>Grimmia trichophylla</i> klippgrimmia									
<i>Grimmia unicolor</i> trubbgimmia	.								
<i>Hedwigia ciliata</i> kakmossa									
<i>Hedwigia stellata</i> stjärnkakmossa						.		.	.
<i>Henediella heimii</i> salttuss	.								.
<i>Herzogiella seligeri</i> stubbspretmossa							.		
<i>Homalothecium lutescens</i> kalkklockmossa					.				
<i>Homalothecium sericeum</i> guldklockmossa
<i>Homomallium incurvatum</i> klängmossa		.	.						
<i>Hygrohypnum luridum</i> kvarnbäckmossa					.				
<i>Hylocomium splendens</i> husmossa									
<i>Hypnum cupressiforme</i> cypressfläta									
<i>Hypnum jutlandicum</i> plattfläta	.								
<i>Hypnum resupinatum</i> atlantfläta						.			
<i>Isoetecium alopecuroides</i> råttsvansmossa									
<i>Isoetecium myosuroides</i> musssvansmossa									
<i>Kindbergia praelonga</i> spärrsprötmossa		.							

<i>Sphagnum subnitens</i> röd glansvitmossa								
<i>Syntrichia calcicola</i> kalkskruvmossa								•
<i>Syntrichia ruraliformis</i> sandskruvmossa	•	•	•					• •
<i>Syntrichia ruralis</i> takmossa				•				
<i>Tetraphis pellucida</i> fyrtandsmossa								
<i>Thamnobryum alopecurum</i> rävsvansmossa				•				
<i>Thuidium tamariscinum</i> stor tujamossa				•				
<i>Tortella flavovirens</i> strandkalkmossa NT								•
<i>Tortella fragilis</i> skör kalkmossa	•	•	•			•	•	•
<i>Tortella inclinata</i> kortbladig kalkmossa	•							
<i>Tortella tortuosa</i> kruskalkmossa	•	•	•			•	•	•
<i>Tortula acaulon</i> knopptuss		•						
<i>Tortula randii</i> strandtuss EN								•
<i>Tortula truncata</i> åkertuss		•						
<i>Ulota crispa</i> krusig ulota	•		•	•				
<i>Warnstorfia exannulata</i> kärrokromossa								
<i>Weissia controversa</i> jordkrusmossa		•						
<i>Zygodon rupestris</i> stor ärgmossa				•				
<i>Zygodon viridissimus</i> var <i>stirtonii</i> liten ärgmossa	•							

Aneura pinguis fetbålmossa

Bryum alpinum kopparbryum

Leucobryum glaucum blåmossa

Marchantia polymorpha lungmossa

Plagiomnium undulatum vågig praktmossa

Polytrichum juniperinum enbjörnmossa

Rhodobryum roseum kungsmynta

Sphagnum papillosum sotvitmossa

Sphagnum squarrosum spärrvitmossa

Sphagnum subnitens röd glansvitmossa